

Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky

Rámcová pozícia Slovenskej republiky k európskej priemyselnej politike a revízii pravidiel poskytovania štátnej pomoci.

Bratislava, jún 2020

1. Úvod

Priemyselná politika

Európska Komisia (EK) 10. 3. 2020 zverejnila novú Európsku priemyselnú stratégiu¹, ktorej hlavným cieľom je adaptácia priemyslu na ambiciózne klimatické ciele a súčasne udržanie jeho konkurencieschopnosti. Budúcnosť európskeho priemyslu má byť postavená na troch pilieroch: globálna konkurencieschopnosť, klimatická neutralita a digitálne technológie. EK plánuje priemyselnú politiku prepojiť s mnohými ďalšími oblastami. V prvom rade ide o prepojenie s EZD (Európska zelená dohoda, tzv. *Green Deal*)², v rámci spoločného cieľa prechod na udržateľnú a ekologicky čistú priemyselnú výrobu. Ďalej je táto stratégia prepojená s prehĺbovaním vnútorného trhu (pomocou digitalizácie), rozšírením a posilnením obehového hospodárstva, zlepšením hospodárskej súťaže a štátnej pomoci, rozvojom inovácií, aplikovanej vedy a výskumu, rekvalifikáciou pracovníkov, ale aj podporou prechodu dopravy na čisté a udržateľné palivá a výrobu energie tzv. twin transformácie. Stratégia je koncipovaná širokospektrálne a jednotlivé opatrenia by mali byť súčasťou dokumentov, ktoré EK plánuje predstaviť v budúcnosti (akčné plány, resp. stratégie).

Kríza spôsobená pandémiou COVID-19 môže mať vplyv na ďalšie smerovanie priemyselnej politiky so snahou o väčšiu diverzifikáciu a regionalizáciu výrobných procesov, resp. nadobudnutie ekonomickej suverenity v strategických oblastiach. Je pravdepodobné, že témy diverzifikácie výrobných aktivít, posilnenie domácej (európskej) výroby, definovanie strategických odvetví a budovanie strategických zásob budú predmetom diskusií na úrovni EÚ.

Protekcionalizmus a nerovnaké podmienky európskych spoločností v rámci hospodárskej súťaže s čínskymi a americkými spoločnosťami vedú niektoré členské štáty EÚ (ďalej len ČŠ) k snahe o uvoľnenia zmien pravidiel fúzií za účelom posilnenia konkurencieschopnosti veľkých európskych spoločností (snaha o tvorbu tzv. európskych šampiónov).

Priemyselná politika je pre Slovenskú republiku (SR), ako jednu z najviac industrializovaných krajín EÚ s energeticky náročným priemyslom, zásadnou témou. Je preto nevyhnutné, včas zadefinovať základné východiskové pozície SR, aktívne sa zapájať do formovania európskej politiky v tejto oblasti a presadzovať naše pozície pri príprave dokumentov, ktoré budú prijímané v súlade s novou *Európskou priemyselnou stratégiou*.

S cieľmi Novej priemyselnej stratégie pre Európu sa SR stotožňuje. Víta najmä dôraz na systémovú podporu inovačných a výskumných aktivít, ako prostriedkov na prekonanie závislosti slovenskej ekonomiky na tradičných, síce ekonomicky výkonných odvetviach, no zároveň vykazujúcich nízku mieru pridanej hodnoty a vlastnej inovačnej výkonnosti. To sa ako kritické pre spoločnosť ukazuje v krízových obdobiach ako je aj to súčasné, spôsobené ochorením COVID-19. Osobitne v tomto smere vítame upozornenie týkajúce sa nutnosti a ochoty znášať riziko štátneho, no najmä súkromného sektora, ktoré je spojené s financovaním takýchto aktivít resp. primárnou a krátkodobou návratnosťou vynaložených prostriedkov. K zmierneniu tohto rizika prispievajú politiky a stratégie postavené na rozumných prioritách, ktoré odzrkadľujú tak trhový potenciál, ako aj použitie obmedzených štátnych a európskych zdrojov a ich efektívnu kombináciu. Prekonanie krízy, socio-ekonomická dynamika a nové trendy nevyhnutne vyžadujú flexibilný a kvalifikovaný „ľudský kapitál“, a to nie len vzhľadom na výrobné potreby firiem, ale najmä potrebám budovania vzdelanostnej ekonomiky a schopnosti

¹ <https://www.slov-lex.sk/vyhľadavanie-navrhov-aktov-eu/-/detail/COO-2145-1000-3-3826011>

² <https://www.slov-lex.sk/vyhľadavanie-navrhov-aktov-eu/-/detail/COO-2145-1000-3-3826011>

inovovať. Na to, aký bude dopyt zo strany trhu a aká bude profilácia stredného, vysokoškolského a univerzitného systému, bude mať vplyv aj rozhodnutie vlády SR o orientácii slovenskej priemyselnej politiky, t.j. jej prístup k diverzifikácii priemyslu. Ambíciu európskej priemyselnej politiky smerom k rozvoju nových zručností (vrátane digitálneho vzdelávania) SR podporuje a inovácie vníma ako esenciálnu súčasť „reštartu“ ekonomiky a udržateľnej konkurencieschopnosti Slovenska.

2. Klimatická zmena a priemysel

Informačná časť

Oznámenie EK k Európskej zelenej dohode (*Green Deal*) bude predstavovať podrobnú cestovnú mapu kľúčových politík a opatrení na dosiahnutie klimatickej neutrality v roku 2050, ktorá zabezpečí:

1. Výskum, vývoj a inovácie a ich aplikovanie do priemyslu;
2. Finančné prostriedky na zelené investície;
3. Sociálne spravodlivý prechod pre všetkých.

Komisia tieto politiky a opatrenia navrhuje pre každú oblasť (priemysel, energetika, doprava, poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo, budovy, životné prostredie, finančný sektor, vedu a výskum, vzdelávanie), čím sa má naštartovať a urýchliť prechod na klimaticky neutrálne hospodárstvo. Zo sociálneho pohľadu bude tento prechod výzvou, ale pozitívne dopady na zdravie a životnú úroveň občanov by mali zabezpečiť jeho akceptáciu verejnosťou.

Komisia ich plánuje predstaviť v jednotlivých vlnách:

1. Január 2020 - Mechanizmus spravodlivého prechodu (100 mld. EUR) a Investičný plán pre udržateľnú Európu (1 000 mld. EUR), ktoré majú zabezpečiť dodatočné zdroje na nevyhnutné investície, primárne z Európskej investičnej banky, ale aj z iných zdrojov.
2. Marec 2020 - predstavenie legislatívneho záväzku na dosiahnutie klimatickej neutrality v podobe „klimatického zákona“. Spolu s ním budú predstavené aj niektoré sektorové strategické dokumenty: Priemyselná stratégia, Akčný plán pre obehové hospodárstvo³, Stratégia pre biodiverzitu⁴, Poľnohospodárska stratégia⁵. Následne počas roka 2020 predstaví Stratégiu pre zelené financovanie, Stratégiu pre chemické látky, Stratégiu pre udržateľnú dopravu, Stratégiu pre lesné hospodárstvo a Strategický plán pre batérie.
3. Október 2020 - EK predstaví vyššie klimatické ciele do roku 2030.
4. Jún 2021 - príde EK s legislatívnym balíkom, ktorý bude revidovať všetky klimatické a energetické smernice, ktoré sa len nedávno uzavreli a na Slovensku k nim boli prijaté novely zákonov. Okrem toho plánuje EK prijať prísnejšie emisné limity pre všetky druhy vozidiel.

Medzi hlavné prvky zelenej dohody patrí:

- Dosiahnutie klimatickej neutrality;
- Predstavenie klimatického zákona (február 2020) – legislatívny návrh, ktorým sa nastaví cieľ klimatickej neutrality do roku 2050;
- Návrh na aktualizáciu klimatických cieľov do roku 2030 (október 2020) – navýšenie na 50 až 55 % (aktuálne 40 %);
- Uhlíkové clo - protekcionistické opatrenie na hraniciach EÚ;

³ <https://www.slov-lex.sk/vyhľadavanie-navrhov-aktov-eu/-/detail/COO-2145-1000-3-3825969>

⁴ <https://www.slov-lex.sk/vyhľadavanie-navrhov-aktov-eu/-/detail/COO-2145-1000-3-3870153>

⁵ <https://www.slov-lex.sk/vyhľadavanie-navrhov-aktov-eu/-/detail/COO-2145-1000-3-3870145>

- Revízia energetických a klimatických plánov (2023) – na základe vyhodnotenia plánov (október 2020) a na základe zmien v legislatíve;
- Revízia legislatívy k prenosovej sústave (TEN-E) - umožní zavádzanie inovatívnych technológií ako smart grid, vodíkové siete alebo CCS a CCU;
- Prehodnotenie daňových politík – energetické dane, dane z palív, letecká daň, námorná daň, uhlíková daň, odstránenie environmentálne škodlivých daní, zmena daňového zaťaženia na znečisťovateľov;
- Predstavenie Investičného plánu pre udržateľnú Európu (január 2020) – podpora investícií cez EIB vo výške 1 000 mld. EUR na obdobie desiatich rokov;
- EIB ako klimatická banka – mainstreaming investícií na klímu, do roku 2025 zvýšenie z aktuálnych 25 % na 50 %;
- Predstavenie Mechanizmu spravodlivého prechodu (január 2020) – bude pozostávať z Fondu spravodlivého prechodu (previazaný s MFF) a z fondu InvestEU; investičný potenciál 100 mld. EUR;
- Predstavenie Stratégia pre zelené financovanie (jeseň 2020) - posilní základy pre udržateľné financovanie a bude využívať taxonómiu;
- Prechod na obehové hospodárstvo;
- Predstavenie Priemyselnej stratégie EÚ postavenej na obehovom hospodárstve (marec 2020) – zameranie na sektory výroby ocele, cementu, podporné nástroje na dekarbonizáciu priemyslu (Masterplan);
- Akčný plán pre obehové hospodárstvo (marec 2020) - zamerané na všetky sektory, vrátane textilného, sektora výstavby, elektroniky a plastov;

Pozícia SR

Priemysel významne prispieva k produkcii emisií skleníkových plynov. Na Slovensku v roku 2017 tvorili emisie z priemyselných procesov 22 % celkových predbežných emisií skleníkových plynov, čo ich radí na druhé miesto hneď po energetike.

Emisie v priemysle pochádzajú najmä z technologických procesov pri spracovaní minerálnych materiálov, chemickej výroby a výroby ocele a železa. Znižovanie emisií je finančne náročné a limitované technológiou, tvorba emisií je priamo závislá od objemu výroby.

Dekarbonizácia je kľúčová pre rozvoj moderného hospodárstva, nových technológií, inovácií a vzniku nových pracovných príležitostí. Súčasne je potrebné zohľadniť sociálne a finančné náklady, ktoré prináša. To si bude vyžadovať úzku spoluprácu vládneho i mimovládneho sektora. Aby bola SR schopná dostatočne rýchlo, flexibilne a efektívne formulovať svoje pozície, prijímať rozhodnutia na národnej úrovni a následne presadzovať svoje záujmy a priority na úrovni EÚ, je nevyhnutná pružná spolupráca zainteresovaných subjektov, vysoká miera synergie sektorových politík a konzultovanie rozhodnutí na politickej a celospoločenskej úrovni.

Priestor na znižovanie emisií vidí SR v znižovaní energetickej náročnosti výroby a zavádzaní BAT (najlepších dostupných techník). Využitie vodíkových technológií pri výrobe tepla a elektrickej energie, v priemysle a v doprave, bude mať za následok okrem zníženia negatívneho vplyvu na životné prostredie tiež zníženie závislosti na primárnych energetických surovinách (uhlie a zemný plyn, ropa). V rámci priemyselnej stratégie plánuje EK zabezpečiť podporu inovatívnych investícií napríklad do vodíkových technológií, pokročilých biopalív a e-fuels, ukladania energie, CCS, CCU. Na tieto opatrenia by mal slúžiť hlavne Inovačný fond.

Ak sa na medzinárodnej úrovni neprijmú rovnaké podmienky na znižovanie emisií skleníkových plynov a na dodržiavanie environmentálnych štandardov, budú musieť

na zabezpečenie konkurencieschopnosti energeticky náročného priemyslu, okrem investícií do výskumu a vývoja, pokračovať aj ochranné opatrenia pre priemysel (napr. v rámci systému obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov v EÚ).

Prechod na nízkouhlíkové hospodárstvo bude predstavovať v SR veľké investičné náklady pre výrobcov s preneseným dopadom na konečných spotrebiteľov. Preto je potrebné zabezpečiť, aby bol prechod dostupný a spravodlivý pre občanov a aby neohrozil konkurencieschopnosť priemyslu. SR podporuje uplatňovanie princípov energetickej efektívnosti vo všetkých sektoroch hospodárstva a sme si vedomí, že energetická efektívnosť je jednou z kľúčových podmienok plnenia dlhodobej stratégie. Zároveň SR podporuje trajektóriu zvyšovania podielu obnoviteľných zdrojov energie, ako primárneho zdroja energie a zvyšovania podielu zeleného a nízko emisného vodíka využívaných v priemysle a priemyselných procesoch, s cieľom znižovania uhlíkovej stopy priemyselnej výroby.

Prechod na nízkouhlíkové hospodárstvo musí byť technologicky a finančne uskutočniteľný. Je potrebné si uvedomiť rôzne východiskové pozície členských štátov EÚ a SR musí apelovať, aby prechod na nízkouhlíkové hospodárstvo bol spravodlivý. Okrem toho vhodnou politikou EÚ a rokovaniami na celosvetovej úrovni by sa malo zabrániť neželanému a nekontrolovateľnému úniku emisií uhlíka v iných častiach sveta. V opačnom prípade, takéto konanie len zvýši globálnu uhlíkovú stopu, pretože výroba sa presunie do štátov, ktoré disponujú zariadeniami menej šetrnými k životnému prostrediu. Preto EÚ nemôže zostať sama vo svojom úsilí. Ak nebudeme mať globálny záväzok, riskujeme, že skončíme s „čistou EÚ na špinavej planéte.“

Možné opatrenia:

Ako podporné opatrenia je vhodná podpora tvorby strategických hodnotových reťazcov (vrátane IPCEI pre prvotných hráčov) a stimulovaní inovácií. Ďalším dôležitým prvkom financovania transformácie je podpora rozsiahlych projektov spoločného európskeho záujmu (tzv. mechanizmus IPCEI) pod rámcom pre strategické hodnotové reťazce s nízkymi emisiami CO₂ zamerané na drastické zníženie emisií v rozhodujúcich strategických priemyselných odvetviach, akými sú oceliarsky, chemický a cementársky priemysel.

Ako veľmi nádejné v kontexte prechodu na nízko uhlíkovú výrobu sa javia partnerstvá zamerané na výrobu vodíka a budovanie s tým súvisiacej infraštruktúry a jeho použitie v priemyselnej výrobe, a to tak formou IPCEI projektov, ako aj reformy systému štátnej pomoci v tejto oblasti. Viedlo by to k vytváraniu nových, či posilneniu už existujúcich „priemyselných ekosystémov“, napríklad obehového hospodárstva na báze vodíka, aj s vplyvom na ostatné energeticky náročné odvetvia, výrobcov energie, automobilový priemysel, stavebníctvo či strojárstvo.

Dôležitý v kontexte transformácie bude aj prístup dotknutých odvetví k prostriedkom Fondu pre spravodlivú transformáciu ('Just Transition Fund') a ich efektívne využitie.

Medzi ďalšie opatrenia patrí posilnenie a vývoj nových nástrojov na financovanie a podporu MSP scale-upov (súkromné financovanie, PPP projekty), systém pre tvorbu inovácií vrátane riešenia práv duševného vlastníctva, vymáhania pravidiel hospodárskej súťaže a rozšírenia klastrov, digitálnych hubov a pod.

Carbon Border Adjustment:

Nežiaduca produkcia emisií uhlíka sa tradične považuje za výzvu pre priemyselné odvetvia a je predmetom diskusií aj v kontexte cezhraničného obchodovania s energiou medzi členskými štátmi EÚ a tretími krajinami. Viac ako 80 % dovezenej elektrickej energie je distribuovaných

do EÚ a pochádza z troch regiónov: Rusko, Ukrajina a Západný Balkán. Celkovo je 13 krajín EÚ spojených s 11 krajinami mimo EÚ. Najväčšími čistými dovozcami sú Fínsko, Litva, Grécko a Maďarsko. Emisie súvisiace s výrobou a distribúciou elektrickej energie sú značné: emisie pri výrobe elektrickej energie v tretích krajinách predstavujú 26 miliónov ton ročne a približne o 10 miliónov ton viac, ako keby bolo rovnaké množstvo elektrickej energie vyrobené v EÚ. Výrobcom energie v EÚ platia cenu za uhlíkovú stopu, ktorá sa odráža v trhovej cene elektrickej energie. Na dovážanú elektrickú energiu sa nevzťahujú porovnateľné politiky v oblasti klímy a identické ceny za uhlíkovú stopu. Z 11 prepojených krajín mimo EÚ („systém záruky pôvodu kombinovaný s povinnosťou vývozcu“) má určitú formu cenotvorby za uhlíkovú stopu iba Ukrajina. Očakáva sa, že cezhraničné obchodovanie s elektrinou medzi členskými štátmi EÚ a tretími krajinami sa zvýši a potenciálne bude mať za následok zvýšenie produkcie emisií uhlíka.

V dôsledku pandémie sa priemyselné odvetvia snažia zabezpečiť zhovievavosť voči produkcii emisií v rámci systému EÚ na obchodovanie s emisiami a pripravované dotácie majú zvýšiť konkurencieschopnosť priemyslu.

SR považuje za dôležité vytvoriť doplnkové opatrenie k existujúcim opatreniam, ktoré by efektívne vyrovnávalo nerovné podmienky medzi spoločnosťami v EÚ, ktoré čelia tvrdším environmentálnym predpisom a usilujú sa o dodržiavanie prísnejších environmentálnych noriem ako zahraničné spoločnosti. Bolo by vhodné zvážiť úlohu, ktorú môžu zohrávať vylepšené produktové štandardy, ako sa uvádza v Akčnom pláne obehového hospodárstva EÚ. Produktové štandardy výrobkov môžu zabezpečiť výrobu s nízkymi emisiami uhlíka a účinne využívať zdroje, a tiež pomôcť zaručiť minimálne negatívne vplyvy používania výrobkov na životné prostredie. SR považuje koncept obehového hospodárstva za dôležitú súčasť priemyselnej transformácie (napr. pri výrobe ocele v US Steel Košice sa recykluje troska a využíva sa pri ďalšej výrobe, alebo odpredáva cementárňam); SR sa plánuje zamerať na odvetvia, ktoré sú základom hospodárstva – automobilový priemysel, stavebníctvo, potraviny, textil, doprava a elektronika, výroba pohonných hmôt, chemický a farmaceutický priemysel. Práve posledné spomenuté odvetvia preukázali počas pandémie, že aj SR dokáže byť sebestačná v takejto situácii. Odvetvie chémie poskytne produkty a technológie, ktoré nám efektívnejšie umožnia spotrebovať menej vstupných materiálov a produkovať lepšie výrobky pre všetkých. Súčasťou opatrení bude taktiež stratégia pre udržateľnosť chemikálií, zameraná na rozhranie medzi právnymi predpismi v oblasti chemikálií, výrobkov a odpadov, zlepšenie klasifikácie a riadenia nebezpečného odpadu, zachovanie čistých recyklačných tokov, a to aj prostredníctvom ďalšej harmonizácie s klasifikáciou chemických látok a zmesí a v plnom súlade s medzinárodnými záväzkami podľa Štokholmského dohovoru o perzistentných organických látkach. Politikou a právnymi predpismi EÚ v oblasti chemikálií, predovšetkým nariadením REACH, bude pokračovať podpora prechodu na chemikálie, ktoré sú bezpečné už od fázy návrhu, minimalizovanie prítomnosti látok predstavujúcich problém pre zdravie alebo životné prostredie v recyklovaných materiáloch a vo výrobkoch z nich.

Najvhodnejším mechanizmom na riešenie nekontrolovanej produkcie emisií uhlíka by bol systém záruky pôvodu kombinovaný s povinnosťou vývozcu na nákup a odovzdanie emisných kvót EÚ alebo s „uhlíkovým clom.“ Ďalej vyvstáva otázka ohľadom reformy WTO. Je nevyhnutné presadzovať ambicióznejší prístup na medzinárodných fórach. Je potrebné zdôrazňovať šírenie hodnôt, ako je bezbariérový svetový obchod a rovnaké podmienky (level playing fields), aby firmy EÚ mohli využívať globálne hodnotové reťazce.

3. Jednotný trh

Informačná časť

Jednotný trh na jednej strane ponúka významné exportné možnosti pre podniky v rámci EÚ, zároveň im tiež otvára cestu z EÚ do celosvetovej hospodárskej súťaže. Je hnacou silou konkurencieschopnosti a rastu a uľahčuje integráciu spoločností do európskych a globálnych hodnotových reťazcov. Pre rozvoj priemyslu je nevyhnutné zabezpečiť čo najlepšie fungovanie vnútorného trhu s minimálnym množstvom neopodstatnených bariér zabraňujúcim výrobcovi a poskytovateľom služieb pôsobiť cezhranične. K tomu je potrebné riadne vykonávanie a presadzovanie právnych predpisov vo všetkých oblastiach.

Súčasne s oznámením o priemyselnej stratégii z marca 2020 schválila EK aj Akčný plán presadzovania jednotného trhu⁶, kde sú uvedené konkrétne návrhy na posilnenie spoločného úsilia v tejto oblasti. Ďalšie Oznámenie o prekážkach na jednotnom trhu⁷ poukazuje na potrebu odstránenia prekážok, s ktorými sa podniky stretávajú pri predaji tovaru, či poskytovaní služieb cezhranične. Okrem toho EK konštatuje, že právne predpisy týkajúce sa jednotného trhu sa musia tiež aktualizovať, aby boli vhodné pre digitálny vek.

Jednou z hlavných prekážok podnikov pri cezhraničnom pôsobení je aj absencia daňovej harmonizácie medzi ČS EÚ, na čo doplácajú najmä MSP.

Ako EK uvádza v sprievodnom dokumente k oznámeniu o prekážkach na jednotnom trhu⁸, v oblasti priemyslu podniky evidujú prekážky najmä v nasledovných sektoroch:

- V automobilovom priemysle: napr. obmedzený prístup k údajom o vozidle pre tretie strany, čo sťažuje rozvíjajúce sa integrované služby;
- V chemickom priemysle: obmedzené kontroly v ČS a nekonzistentná implementácia chemickej legislatívy EÚ v ČS sťažujú voľný pohyb chemických látok;
- V strojárskom priemysle: chýbajúce normy pre nové technológie, napr. pre umelú inteligenciu a internet vecí, môžu zvyšovať neskoršie náklady na súlad, rôzne dátové formáty môžu obmedziť interoperabilitu;
- V energetike: veľká koncentrácia trhov, nízka miera inovácií, obmedzená súťaž, prekážky pohybu cez hranice, rozdielne pravidlá v ČS.

Pozícia SR

SR plne a aktívne podporuje snahy EK a členských štátov o zlepšenie fungovania a presadzovania pravidiel jednotného trhu v EÚ. Ako malá a otvorená ekonomika musí mať eminentný záujem o zlepšenie fungovania jednotného trhu a o odstraňovanie prekážok obmedzujúcich výrobcov a spotrebiteľov na ňom. Uvedomuje si tiež, že zlepšenie možno dosiahnuť len efektívnou spoluprácou európskych zákonodarcov a členských štátov. SR celkovo privítala zverejnenie Akčného plánu na zlepšenie fungovania pravidiel jednotného trhu a stotožnila sa s bariérami jednotného trhu, ako boli formulované v rámci Oznámenia o prekážkach na jednotnom trhu.

Možné opatrenia:

SR považuje za potrebné realizovať najmä opatrenia na:

⁶ COM(2020) 94: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:52020DC0094>

⁷ COM(2020) 93: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:52020DC0093>

⁸SWD(2020)54:https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/eu-single-market-barriers-staff-working-document_en.pdf

- Zlepšenie získavania informácií o regulačných požiadavkách (neprehľadné weby, chýbajúce informácie a odkazy na predpisy, neaktuálnosť zverejnených informácií);
- Zjednodušenie zložitých alebo málo prehľadných pravidiel v cezhraničnom styku a v jednotlivých členských štátoch;
- Zvýšenie dôvery podnikov aj spotrebiteľov pri cezhraničných online nákupoch;
- Zjednodušenie daňových pravidiel v EÚ a najmä rozdielov medzi ČŠ;
- Zefektívnenie riešenia sporov a získavania platieb medzi podnikmi.

Z toho dôvodu SR podporuje predovšetkým riešenia ako:

- Urýchlené prijatie návrhov v rámci viacročného finančného rámca 2021-2027 súvisiacich s jednotným trhom a e-governmentom, ktoré zabezpečia financovanie nových noriem a nástrojov IT, služieb pre občanov a podnikateľov ako SOLVIT alebo informačných kampaní;
- Skoré prijatie legislatívnych návrhov na riešenie hlavných prekážok uvedených v marcovom oznámení Komisie, najmä však prioritných návrhov uvedených v pracovnom programe EK na rok 2020;
- Zabezpečenie dostatočných zdrojov pre administratívu na vykonávanie pravidiel jednotného trhu – orgány dohľadu, jednotné kontaktné miesta a centrá SOLVIT;
- Vytváranie miesta jedného kontaktu (Single Point of Contact) predovšetkým na pomoc malým a stredným podnikom, aby tieto mali informácie o pravidlách, s ktorými majú byť v súlade, ak chcú pôsobiť na jednotnom trhu a o investičných príležitostiach a programoch EÚ;
- Aktívne zapájanie sa do práce koalície tzv. *like-minded* krajín s cieľom získavania informácií a zdieľania najlepších skúseností, taktiež s cieľom pôsobiť na EK, ako orgán s právomocou legislatívnej iniciatívy na úrovni EÚ;
- Zabránenie prijímaniu národných predpisov, ktoré by znamenali neprimerané a neodôvodnené zaťaženie pre podniky a občanov, a tým by sťažili ich cezhraničné pôsobenie

4. Digitalizácia

Informačná časť

V digitálnej oblasti sa aktivita EK presúva z doterajšieho pomerne úspešného zamerania na budovanie jednotného digitálneho trhu do roviny regulovania fenoménov, ako sú umelá inteligencia, dáta či online platformy s cieľom ich využitia v prospech technologického napredovania európskeho hospodárstva. V Pracovnom programe EK na rok 2020 je zdôraznené digitálne líderstvo EÚ v troch hlavných oblastiach: umelá inteligencia, dáta a digitálne služby.

Hlavným strategickým dokumentom novej EK je oznámenie Utváranie digitálnej budúcnosti Európy, ktoré EK vydala 19. 2. 2020. Nová digitálna stratégia má ambíciu pokryť komplexne všetky hlavné výzvy, ktoré prináša digitálna transformácia pre ekonomiku a spoločnosť, vrátane aspektov ako je dopad digitálnej transformácie na sociálnu kohéziu a inklúziu v spoločnosti, alebo na procesy demokratického politického systému.

Jedným z najočakávanejších dokumentov novej EK je biela kniha Excelentnosť a dôvera v umelú inteligenciu, ktorú EK vydala 19. 2. 2020. Ide o strategicky dôležitý dokument aj pre SR, ktorá bude zavádzaním pokročilej automatizácie a robotizácie najviac zasiahnutou krajinou v rámci OECD.

Ďalším dôležitým dokumentom EK z 19. 2. 2020 je oznámenie EK o Európskej dátovej stratégii, ktorá sa sústreďuje na problematiku zdieľania údajov v rámci súkromného sektora a taktiež zdieľania údajov súkromného sektora s verejným sektorom s víziou, aby sa Európa

stala lídrom v dátovom hospodárstve vzhľadom na veľké množstvo priemyselných dát a dát verejného sektora, ktorými disponuje. Očakáva sa, že väčšinu konkrétnych legislatívnych iniciatív k novej digitálnej stratégii začne EK zverejňovať na jeseň 2020.

Viaceré ČŠ EÚ (bez SR) avizovali polročný posun pri pridelovaní frekvencií 5G v dôsledku aktuálnej krízy COVID-19, avšak komisárka M. Vestager vyzýva na dodržanie pôvodných termínov a prípadné urýchlenie zavádzania 5G a prípravu na 6G. V priebehu roka 2020 má prísť k revízii Smernice o bezpečnosti sietí a informačných systémov (NIS) s cieľom dosiahnutia vyššej miery harmonizácie medzi ČŠ v kybernetickej bezpečnosti a vysokú prioritu pre SR má aj pripravovaná aktualizácia regulácie pre online platformy a online prostredie, s vyššou mierou transparentnosti a ochrany spotrebiteľov (Digital Service Act).

Pozícia SR

SR má schválenú Stratégiu digitálnej transformácie SR 2030⁹ a z nej vychádzajúci Akčný plán digitálnej transformácie SR na roky 2019 – 2022¹⁰, ktorého implementácia spadá pod ÚPVII.

Jedným z kritických prvkov pri digitálnej transformácii je kybernetická bezpečnosť. Zvýšená pozornosť z pohľadu kybernetickej bezpečnosti sa týka aktuálne najmä problematiky budovania sietí 5G, ktorá by mala byť v EÚ v maximálnej možnej miere koordinovaná. V tomto zmysle SR víta aktivity EK, ktorá 29. 1. 2020 publikovala tzv. „5G toolbox“, ktorý má ďalej upravovať bezpečnostné riziká pri zavádzaní 5G, ako kritickej infraštruktúry EÚ.

SR podporuje navrhované politické opatrenie EÚ. To sa týka predovšetkým regulačného prostredia v oblasti údajov, vrátane spravodlivého a inovatívneho využívania a opakovaného používania údajov. Ide o podporu európskeho základného a aplikovaného výskumu v oblasti umelej inteligencie (AI) a zdôraznenie potreby európskeho prístupu k ľudským a etickým dôsledkom jej používania. SR sa hlási k lepšiemu presadzovaniu pravidiel hospodárskej súťaže EÚ a povzbudzovaniu občanov EÚ dôverovať digitálnej spoločnosti.

Navrhujeme podporu rozvoja digitálnych zručností a kompetencií pre digitálnu dobu od najnižšieho veku. Podporujeme využitie digitálnych technológií na zvýšenie úspechu výchovno-vzdelávacieho procesu a sústredíme sa na vytvorenie systému pre celoživotné zlepšovanie digitálnych zručností. V spolupráci s Digitálnou koalíciou vypracujeme analýzu stavu digitálnych zručností na Slovensku s návrhom konkrétnych opatrení a zriadime efektívny mechanizmus na boj proti dezinformáciám.

Digitálna transformácia predstavuje najmä pre malé firmy výzvu, a to nielen v súvislosti s jednotným digitálnym trhom, ale najmä v súvislosti s konkurencieschopnosťou a využívaním nástrojov, ktoré by boli akceptované zamestnancami, domácimi aj zahraničnými obchodnými partnermi, ako aj kontrolnými orgánmi, či súdmi v prípade sporov. MSP však ešte stále plne nevyužívajú výhody z údajov, ktoré sú hybnou silou digitálneho hospodárstva.¹¹ V oblasti interného a externého prostredia MSP sa za najzásadnejšie bariéry označujú najmä nejednotný prístup k uznávaniu elektronických podpisov a elektronických dokumentov, vysoké nároky na elektronickú archiváciu dokumentov a nedostatočnú právnu úpravu v oblasti digitalizácie pracovnoprávných vzťahov.

Možné opatrenia:

SR bude podporovať lepšie presadzovanie pravidiel hospodárskej súťaže EÚ v oblasti digitálnej ekonomiky prostredníctvom budovania Centier digitálnych inovácií (CDI) s jasnou koncepciou

⁹ <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/23815/1>

¹⁰ <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/24027/1>

¹¹ <https://www.slov-lex.sk/vyhľadavanie-navrhov-aktov-eu/-/detail/COO-2145-1000-3-3826020>

a cieľmi v súlade s Novou priemyselnou stratégiou pre Európu, s akceptovaním špecifik SR v počiatočnom období aj za finančnej podpory zo strany štátu.

Zlepšenie stavu digitalizácie na Slovensku môže viesť k zefektívneniu činnosti MSP, ako i štátnych orgánov, k výraznejšej úspore času a nákladov a vo výsledku tiež k zlepšeniu národného hospodárstva ako celku.¹²

5. Podnikateľské prostredie a politika lepšej regulácie

Informačná časť

SR víta, že v „Novej stratégii priemyselnej politiky“ je zámerom EÚ, aby jej inštitúcie, členské štáty, regióny, priemysel a všetci ostatní relevantní aktéri vzájomne úzko spolupracovali. SR oceňuje zameranie EÚ na nové priemyselné ekosystémy a na všetky subjekty v hodnotovom reťazci, ako aj úsilie implementovať nové spôsoby myslenia a podporuje jej snahu o vedúcu úlohu pri dvojakej transformácii (ekologickej a digitálnej). Toto úsilie by sa malo podporovať prostredníctvom politik a finančných nástrojov na úrovni EÚ, na vnútroštátnej úrovni, ako aj v rámci súkromného sektora.

Pozícia SR

SR podporuje zámer EK, aby nová priemyselná stratégia bola založená na podnikateľskom duchu. Pre SR je veľmi dôležité neustále zlepšovanie podnikateľského prostredia a odbúranie časti byrokracie zbytočne brzdiace podnikanie. SR bude vytvárať priaznivé podmienky pre podnikanie, podnikateľské prostredie s jednoduchými zákonmi a nízkym administratívnym, finančným a regulačným zaťažením pre všetkých a zásadným zjednodušením daňového a odvodového systému. Zlepšovanie podnikateľského prostredia je zdieľanou úlohou celej vlády SR a malo by závisieť od aktivít a politik všetkých rezortov. SR bude klásť dôraz na to, aby regulácie, ktoré majú pôvod v európskej legislatíve, nezaťažovali podnikateľské prostredie dodatočnými nákladmi na reguláciu. Cieľom je nezvyšovať a následne znižovať regulačné zaťaženie podnikateľského sektora. Dôsledne bude trvať na uplatňovaní princípov „1 in – 1 out“ a od roku 2022 „1 in - 2 out“. Dôsledne bude uplatňovať princíp goldplatingu.

Možné opatrenia:

SR nadviaže na protikrizové opatrenia prijaté v boji so šírením vírusu Covid 19 a v čo najkratšom čase pripraví návrh opatrení na zlepšenie podnikateľského prostredia. Cieľom je odbúrať časť byrokratického zaťaženia pre podnikanie čo najrýchlejším prijatím balíka takých zmien zákonov, ktoré uľahčia život podnikateľom a ktoré nebudú predstavovať významný vplyv pre verejné financie. Snahou Vlády SR bude zlepšiť postavenie SR v hodnoteniach podnikateľského prostredia, napríklad voči krajinám OECD a EÚ v kľúčových medzinárodných rebríčkoch a ratingoch napr. v Doing Business Svetovej banky, Svetového ekonomického fóra a pod.

S účinnosťou od 1. 1. 2021 vláda zavedie princíp „1 in – 1 out“ a s účinnosťou od 1. 1. 2022 princíp „1 in - 2 out“. Každá novo zavádzaná regulácia v oblasti hospodárskej politiky bude mať vyčíslený finančný vplyv nárastu administratívnej záťaže tak na podniky, ako aj na občanov a zároveň navrhnutý ekvivalentný pokles (1 in 1 out), respektíve dvojnásobný pokles (1 in 2 out) administratívnej záťaže. Cieľom je systémovým spôsobom zastaviť jej nárast a následne dosiahnuť znižovanie regulačných povinností s akcentom na ex post hodnotenie

¹²http://www.sbagency.sk/sites/default/files/analyza_barier_malych_a_strednych_podnikov_v_oblasti_digitalizacie.pdf

ich účelnosti a opodstatnenosti, a to vo všetkých sektoroch. Takto, po vzore viacerých krajín, docielime zníženie administratívnej záťaže, ktorá dnes brzdí slovenskú ekonomiku.

Jedným z ďalších nástrojov je prijatie a realizácia účinných opatrení na podporu zvýšenia spolupráce v oblasti vedy výskumu a inovácií medzi podnikateľským sektorom, najmä MSP a akademickou sférou, medzi MSP navzájom, malými a veľkými podnikmi a podnikateľskými subjektmi v rámci EÚ, v rámci štátnej podpory vedy a výskumu, stimulov pre vedu a výskum využívaním stimulačných opatrení napr. uvedených v Nariadení EK (EÚ) č. 651/2014.

Systematická podpora kvality a rozvoja priemyselného a aplikovaného výskumu a vývoja každoročným vypisovaním Oznámení na možnosť poskytnutia stimulov pre výskum a vývoj pre podnikateľské subjekty a navyšovanie finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu s prioritným zameraním na aktualizované domény RIS3 SK Stratégia výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu SR (RIS3) pre plánovacie obdobie rokov 2021 – 2027.

6. Energetika

Informačná časť

Priemyselná stratégia musí zohľadňovať prijaté a platné záväzky EÚ a ČŠ v oblasti energetiky a ochrany klímy, ktoré vyplynuli z nariadení a smerníc „zimného balíčka“ a z Európskej zelenej dohody.

Jednotlivé kroky vyplývajúce z priemyselnej stratégie je potrebné koordinovať s prijatými integrovanými národnými energetickými a klimatickými plánmi a ich procesom aktualizácie v zmysle nariadenia EP a Rady 2018/1999 o riadení energetickej únie a opatrení v oblasti klímy.

Pri prechode na klimatickú neutralitu je nevyhnutné brať do úvahy aspekt energetickej bezpečnosti, hlavne v regióne strednej a východnej Európy, ktorá aj naďalej ostáva kľúčová pre zaistenie stabilných dodávok pre spotrebiteľov a priemysel.

Pri prechode na klimaticky neutrálne hospodárstvo by sa mali využiť všetky dostupné, spoľahlivé a bezpečné nízkouhlíkové technológie, vrátane OZE a jadrovej energie, v duchu princípu technologickej neutrality. Viaceré analýzy (IPCC report o 1,5 °C¹³, EK dokument LTS¹⁴, jadrová štúdia IEA¹⁵) poukazujú na skutočnosť, že bez príspevku jadrovej energetiky nebudeme schopní dosiahnuť klimatické ciele Parížskej dohody.

Rešpektovanie práva členských štátov EÚ na voľbu energetického mixu a dekarbonizačných opatrení je kľúčové.

Zabezpečenie princípu energetickej efektívnosti na prvom mieste je mimoriadne dôležité a je jednou z kľúčových podmienok plnenia klimatickej neutrality.

Je v záujme EÚ, aby bol prechod postupný a spravodlivý pre menej rozvinuté regióny a ich obyvateľov, bez významných negatívnych dopadov na konkurencieschopnosť jej priemyslu.

Musia sa rešpektovať národné špecifiká a štruktúra priemyslu, nakoľko SR je krajina s vysokou energetickou náročnosťou svojho priemyslu. Pri navrhovaní konkrétnych opatrení by sa mali zohľadniť vysoké náklady na modernizáciu a ďalšiu elektrifikáciu priemyslu a zároveň zabezpečiť adekvátne zdroje financovania.

SR víta, že princíp prvoradosti energetickej efektívnosti je v dokumente zapracovaný. Jeho naplnenie požadujeme nielen politickými nástrojmi na znižovanie uhlíka, ale aj aspektom znižovania spotreby energie. Napriek tomu, že energetická efektívnosť by mala byť jedným

¹³ <https://www.ipcc.ch/sr15/>

¹⁴ https://ec.europa.eu/clima/policies/strategies/2050_en

¹⁵ <https://www.iea.org/reports/nuclear-power-in-a-clean-energy-system>

z kľúčových faktorov v sektore priemyslu, v predkladanom dokumente absentuje zámer sektora priemyslu o zavádzaní úsporných opatrení a šetrení energií. SR vníma, že v predložennom dokumente je princíp prvoradosti energetickej efektívnosti nedostatočne uchopený, respektíve nedostatočne pochopený a žiada o jeho podrobnejšie rozpracovanie. Zároveň navrhne doplniť záväzok priemyslu znížiť spotrebu energie v sektore priemyslu.

Zemný plyn by mal zostať v nadchádzajúcom období dôležitou súčasťou energetického mixu EÚ, ako tzv. „prechodné palivo“. Jeho kľúčová úloha bude najmä pri integrácii variabilných obnoviteľných zdrojov energie, zachovaní stability sústavy a znížovaní emisií pri nahrádzaní tuhých fosílnych palív v sektore teplárstva. V súčasnosti už existujú riešenia na integráciu obnoviteľných a dekarbonizovaných plynov a vodíka do plynárenskej sústavy a inteligentnú integráciu sektorov (sector coupling), čo prispeje k využívaniu plynárenskej infraštruktúry pri ďalšom znížovaní emisií skleníkových plynov a nárast využívania zeleného a nízko emisného vodíka, ako univerzálneho nosiča energie, ktorý prepája jednotlivé sektory hospodárstva.

V súvislosti s revíziou Nariadenia TEN-E, ktorá by podľa EK mala prebehnúť v roku 2020, by sme uvítali v oblasti plynárstva dôraz na projekty sektorovej integrácie a dekarbonizácie plynu, ktoré tiež prispievajú k znížovaniu emisií skleníkových plynov a zaisťujú zachovanie využívania robustnej plynárenskej infraštruktúry. Zachovanie možnosti podpory pre plynársku infraštruktúru v CEF je dôležitým prvkom pri transformácii sektora energetiky. Zároveň je naďalej potrebné rozvíjať projekty inteligentných sietí, ktoré napomáhajú integrácii OZE do sústavy.

Pozícia SR

- Pri prechode na klimatickú neutralitu je nevyhnutné zohľadňovať aspekt energetickej bezpečnosti, hlavne v regióne strednej a východnej Európy, ktorá aj naďalej ostáva kľúčová pre zaistenie stabilných dodávok pre spotrebiteľov a priemysel.
- Priemyselná stratégia musí zohľadniť princíp „energetickej efektívnosti na prvom mieste“ (energy efficiency first principle) t.j. záväzok priemyslu dosahovať úspory energie.
- Je potrebné zabezpečiť, aby bol prechod postupný a spravodlivý pre menej rozvinuté regióny a ich obyvateľov, bez významných negatívnych dopadov na konkurencieschopnosť priemyslu EÚ. Je nevyhnutné prioritizovať aspekt ekonomickej nákladovosti
- Stratégia musí umožniť, aby zemný plyn zostal v nadchádzajúcom období dôležitou súčasťou energetického mixu EÚ ako tzv. „prechodné palivo“. Jeho kľúčová úloha bude najmä pri integrácii variabilných obnoviteľných zdrojov energie, zachovaní stability sústavy a znížovaní emisií pri nahrádzaní tuhých fosílnych palív v sektore teplárstva.
- SR má strategickú polohu v oblasti dodávky zemného plynu do EÚ a je kľúčovým a spoľahlivým partnerom pri distribúcii zemného plynu do jej ČŠ. V súčasnosti sú však v budovaní aj alternatívne trasy prepravy zemného plynu z Ruska do krajín EÚ, preto je záujmom SR udržať si svoju strategickú úlohu v preprave a investovať do rozvoja prepravnej a distribučnej siete na území SR. Táto sieť sa musí prispôbiť k preprave a distribúcii nie len zemného plynu, ale aj vodíka a ostatných zelených plynov. Na to budú potrebné ďalšie investície do výskumu a vývoja v tejto oblasti, ako aj v oblasti uskladnenia vodíka a ostatných zelených a bezemisných plynov.
- Zároveň prepravná a distribučná sieť môže slúžiť ako významné úložisko energie vyrobenej z obnoviteľných zdrojov energie.
- SR je však výhradne závislá na dovoze primárnych energetických nosičov zo zahraničia. Jej cieľom je zvýšiť energetickú sebestačnosť budovaním bezemisných

energetických zdrojov so zohľadnením ich ekonomickej a ekologickej udržateľnosti a špecifických podmienok Slovenska.

- SR stanovilo ciele v oblasti alternatívnych palív v Národnom politickom rámci pre rozvoj trhu s alternatívnymi palivami. Podporuje navrhované politické opatrenie EÚ v oblasti udržateľnej a inteligentnej mobility. Čo sa týka využitia a podpory alternatívnych palív, zastáva pozíciu technologickej neutrality t.j. okrem podpory elektromobility aj podporu CNG, LNG a vodíkovej mobility. Vybudovaniu potrebnej infraštruktúry na sieti TEN-T koridorov vyžaduje masívne investičné prostriedky a teda aj príslušnú masívnu podporu z rôznych fondov EÚ.
- SR osobitne podporuje zelenú verejnú osobnú dopravu (elektrobusy, trolejbusy, CNG a LNG autobusy). Vzhľadom na zastaraný vozový park vozidiel verejnej osobnej dopravy, by prechod na alternatívne palivá mal byť naďalej podporovaný z podporných fondov EÚ.
- SR podporuje osobitne zavádzanie alternatívnych palív aj v iných ako cestných módoch dopravy, menovite v riečnej a železničnej doprave.

Možné opatrenia:

SR bude zohľadňovať, všetky zásadné princípy vychádzajúce z prijatého Národného energeticko klimatického plánu SR.

Vzhľadom na to, že vodík bude hrať kľúčovú úlohu pri dosahovaní cenovo dostupného, čistého a prosperujúceho hospodárstva bude tejto problematike venovaná zvýšená pozornosť. Vodík umožňuje nákladovo efektívnu hromadnú prepravu a skladovanie obnoviteľnej energie a môže znižovať emisie uhlíka vo všetkých odvetviach. Zapojenie SR do iniciatívy 2x40 GW¹⁶, ako významného partnera pri distribúcii a skladovaní zeleného vodíka vyrobeného na Ukrajine a distribuovaného do krajín EÚ, využitím existujúcej prepravnej siete a jej modernizáciou.

¹⁶[https://hydrogeneurope.eu/sites/default/files/Hydrogen%20Europe 2x40%20GW%20Green%20H2%20Initiative%20Paper.pdf](https://hydrogeneurope.eu/sites/default/files/Hydrogen%20Europe%202x40%20GW%20Green%20H2%20Initiative%20Paper.pdf)

Rámcová pozícia SR k revízii pravidiel poskytovania štátnej pomoci

Informačná časť

Diskusia k prehodnoteniu a kontrole vhodnosti uplatňovania usmernení o štátnej pomoci začala EK už pred pandémiou COVID-19. Po jej vypuknutí sa prijímali ekonomické opatrenia v súvislosti s COVID-19 a rokovania k revízii pravidiel poskytovania štátnej pomoci boli prerušené.

Pozornosť sa zameriavala na opatrenia pomoci podľa Dočasného rámca štátnej pomoci na podporu hospodárstva v súvislosti s prepuknutím choroby COVID-19.

Po tom, ako sa hospodárska situácia stabilizuje, očakávame, že diskusia bude obnovená. Vzhľadom na uvedené predkladáme stanoviská jednotlivých rezortov k pozícii SR pri revízii uplatňovania pravidiel štátnej pomoci.

Ministerstvo hospodárstva SR

Pozícia SR a možné opatrenia:

Energetika

Navýšiť limit na poskytnutie štátnej pomoci de minimis pre dosahovanie úspor v energetickej efektívnosti a na energiu z obnoviteľných zdrojov zo súčasných 200 000 eur na 600 000 eur.

Zrušiť podmienku kalkulácie stimulačného účinku v časti 27 písm. d), keďže výpočty preukazovania jeho splnenia (e.g. kontrafaktuálny scenár) vytvárajú významnú prekážku pre perspektívnych príjemcov štátnej pomoci.

Upraviť primeranosť pomoci definovanej v časti 27 písm. e) z minima na optimum pre oblasť energetickej efektívnosti a energie z obnoviteľných zdrojov.

Doplniť do všeobecných ustanovení o zlučiteľnosti v časti 30 podporu pre dosahovanie úspor energetickej efektívnosti v priemysle.

Upraviť článok 49 a umožniť dotáciu na kompenzáciu bežného obchodného rizika spojeného s hospodárskou činnosťou a na pokrytie nákladov na činnosť, ktoré by podniku vznikli pri plnení cieľov spoločného záujmu v oblasti energetickej efektívnosti a energie z obnoviteľných zdrojov.

Rozšíriť definíciu stimulačného účinku pre prispôsobenie sa normám Únie aj pre normy Únie, ktoré už nadobudli účinnosť a platnosť v článku 53.

V tomto zmysle umožniť poskytovanie štátnej pomoci pre plnenie cieľov Únie v rámci noriem Únie v oblasti dosahovania úspor energetickej efektívnosti a percenta výroby energie z obnoviteľných zdrojov, inak nebude možné splniť ciele EÚ 2030 v oblasti energetickej efektívnosti a energie z obnoviteľných zdrojov.

Zrušiť článok 57 a umožniť poskytovanie štátnej pomoci na opatrenia energetickej efektívnosti nariadené alebo vykonávané v dôsledku energetického auditu alebo vyplývajúce z iných nástrojov, napríklad systémov energetického manažerstva a systémov environmentálneho riadenia, aby bolo možné podporovať opatrenia energetickej efektívnosti v priemysle.

Upraviť výpočet výšky oprávnených nákladov z čistých/mimoriadnych dodatočných nákladov definovaných v článku 74 písm. b) na celkové oprávnené náklady pre investičnú pomoc v oblasti KVVET.

Pokiaľ je EK ochotná zvážiť celkové náklady projektu ako alternatívu ku kontrafaktuálnemu scenáru, je potrebné nastaviť kalkuláciu oprávnených nákladov tak, aby to neznamenal nižšiu intenzitu pomoci ako je uvedené v článku 75.

Zvýšiť výšku intenzity pomoci investičnej pomoci tvoriacej súčasť oprávnených nákladov uvedenej v prílohe č. 1 pre pomoc na energetickú účinnosť, pomoc na energiu z obnoviteľných zdrojov, pomoc pre zariadenia na kombinovanú výrobu tepla a elektriny, pomoc na centralizované zásobovanie teplom a chladom využívajúce konvenčnú energiu, pomoc pre podniky umožňujúca prekročiť rámec noriem Únie alebo zvyšujúcu úroveň ochrany životného prostredia v prípade absencie noriem Únie.

MSP

(zdroj - SBA - Analýza inštitútu pomoci de minimis na Slovensku (feb. 2019))

Komplikovanou oblasťou pri manažovaní pomoci de minimis je preukazovanie, ako aj posudzovanie inštitútu jediného podniku. Komplikovaná legislatívna úprava tohto aspektu kladie vysoké nároky na žiadateľov. Zároveň charakter tejto podmienky neumožňuje poskytovateľom v plnej miere objektívne overiť všetky aspekty tejto podmienky. V danej oblasti existuje snaha evidovať už identifikované jediné podniky v centrálnom registri, avšak v súčasnej podobe je vedenie tejto evidencie náročné vzhľadom na neustále prebiehajúce zmeny vo vlastníckych štruktúrach jednotlivých podnikov. Jednou z možností by mohlo byť preukazovanie tejto podmienky čestným vyhlásením zo strany žiadateľa pri operáciách s limitovanou výškou poskytovanej pomoci (napr. do 5 000 eur). Vecná správnosť takýchto vyhlásení by sa následne overovala už len na vybranej vzorke prípadov, resp. v prípade vzniku pochybností.

Obdobná situácia nastáva pri overovaní podmienky definície malého a stredného podniku. Opätovne ide v prípadoch partnerských a prepojených subjektov o obsahovo náročný doklad. V danom prípade by bolo možné takisto využiť v prípade malých intervencií inštitút čestného vyhlásenia. Žiadateľ totiž vo väčšine prípadov dokáže rýchlo odhadnúť, či spĺňa maximálne hodnoty uvedené v definícii malého a stredného podniku, avšak presný výpočet a zápis všetkých požadovaných údajov predstavuje značnú záťaž pre všetky zúčastnené subjekty.

Regionálna investičná pomoc

V dôsledku transformácie uhoľných regiónov a v nadväznosti na cieľ EÚ byť klimaticky neutrálnym kontinentom do roku 2050 navrhujeme zefektívnenie štátnej pomoci v regióne Horná Nitra.

Navrhujeme rozšíriť rozsah regionálnej pomoci aj na odvetvia, na ktoré sa Nariadenie Komisie (EÚ) č. 651/2014 o vyhlásení určitých kategórií pomoci za zlučiteľné s vnútorným trhom podľa článkov 107 a 108 zmluvy v súčasnosti neuplatňuje (najmä oceľiarske odvetvie).

Navrhujeme zvážiť bonifikáciu a možnosť poskytovať pomoc v regiónoch, ktoré v súčasnosti nie sú oprávnené na regionálnu pomoc (kvôli vyššiemu HDP na obyvateľa) a to v oblastiach inteligentného priemyslu, výskumu a vývoja, alternatívnych pohonov a do investícií šetriacich životné prostredie.

Ministerstvo dopravy a výstavby SR

Pozícia SR a možné opatrenia:

1. Poskytovanie univerzálnej poštovej služby

Na základe doterajších skúseností z uplatňovania pravidiel poskytovania štátnej pomoci pri financovaní neprimeraného bremena čistých nákladov vyplývajúcich z poskytovania

univerzálnej poštovej služby (v SR riešené prostredníctvom kompenzačného fondu podľa § 55 až 58 zákona 324/2011 Z. z. o poštových službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov prostredníctvom kompenzačného fondu) predkladá MDV SR nasledujúce námety:

1. Odporúčame zvážiť možnosť zvýšenia limitu 15 mil. eur ročne stanoveného v článku 2 Rozhodnutia Komisie z 20. decembra 2011 o uplatňovaní článku 106 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie na štátnu pomoc vo forme náhrady za službu vo verejnom záujme udeľovanej niektorým podnikom povereným poskytovaním služieb všeobecného hospodárskeho záujmu K(2011) 9380 v oblastiach iných ako doprava a dopravná infraštruktúra.

Výšku príslušnej náhrady v prípade kompenzačného fondu, do ktorého zásadným podielom prispieva štát, stanovuje nezávislý regulačný orgán, Úrad pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb, a to podľa príslušných ustanovení zákona o poštových službách v súlade so Smernicou EP a Rady 97/67/ES v znení smerníc 2002/39/ES a 2008/6/ES, ako aj podľa usmernení Európskej skupiny regulátorov poštových služieb.

Význam riešenia financovania neprimeraného bremena čistých nákladov narastá v súvislosti so substitučnými efektami vyplývajúcimi z elektronizácie písomnej korešpondencie vedúcimi k poklesu objemov listových zásielok a zvyšovaniu nákladov, ako aj v súvislosti s potrebou zabezpečiť udržateľnosť poskytovania univerzálnej poštovej služby. I keď na druhej strane rozvoj elektronického obchodu generuje rast tokov zásielok, treba mať na zreteli otázku zabezpečenia konkurencieschopnosti poskytovateľa univerzálnej služby v danom segmente trhu, ktorý je mimo univerzálnej služby. V súvislosti s udržateľnosťou univerzálnej služby v budúcich rokoch narastá potreba zjednodušenia modelu financovania s čo najnižšou administratívnou záťažou vo väčšej miere ponechaného na rozhodnutiach národných regulačných orgánov príslušných pre poštové služby alebo hospodársku súťaž na trhu poštových služieb.

2. V kontexte predchádzajúceho návrhu a najmä v súvislosti s očakávaným vývojom poštového trhu v budúcich rokoch a súčasne potrebou zabezpečiť udržateľnosť univerzálnej služby, najmä vo vidieckych regiónoch, odporúčame zvážiť možnosť doplniť medzi kategórie pomoci, na ktoré sa uplatňuje Nariadenie Komisie (EÚ) č. 651/2014 zo 17. júna 2014 o vyhlásení určitých kategórií pomoci za zlučiteľné s vnútorným trhom podľa článkov 107 a 108 zmluvy, a to do článku 1 ako napríklad pomoc na poskytovanie univerzálnej poštovej služby, alebo ako sociálnu pomoc na poskytovanie univerzálnej poštovej služby vo vzdialených regiónoch s nadväzným príslušných ustanovení vo väzbe na Smernicu EP a Rady 97/67/ES v znení smerníc 2002/39/ES a 2008/6/ES.

2. Podpora ekologických druhov dopravy - podpora presunu prepravy tovaru z cesty na železnicu intermodálnou prepravou

Navrhujeme v nariadení Komisie (EÚ) č. 651/2014 zo 17. júna 2014 o vyhlásení určitých kategórií pomoci za zlučiteľné s vnútorným trhom podľa článkov 107 a 108 zmluvy **rozšíriť článok 36 - Pomoc na ochranu životného prostredia** (časť - Investičná pomoc umožňujúca podnikom ísť nad rámec noriem Únie týkajúcich sa ochrany životného prostredia alebo zvýšiť úroveň ochrany životného prostredia v prípade absencie noriem Únie) **o doplnenie nasledovných výnimiek z posudzovania štátnej pomoci:**

1. Výstavba verejných terminálov intermodálnej prepravy
2. Podpora presunu prepravy tovaru z cesty na železnicu intermodálnou prepravou:

- nákup intermodálnych prepravných jednotiek (výmenných nadstavieb a manipulovateľných návesov);
- podpora prevádzky pre rozbeh nových železničných intermodálnych liniek;
- nákup intermodálnych železničných vozňov.

Odôvodnenie:

Už v súčasnosti sú z uplatňovania notifikácie štátnej pomoci vyňaté námorné prístavy (130 mil. eur na jeden projekt alebo 150 mil. eur na jeden projekt v námornom prístave a vnútrozemské prístavy (oprávnené náklady vo výške 40 mil. eur na jeden projekt (alebo 50 mil. eur na jeden projekt vo vnútrozemskom prístave vrátane bagrovania) zahrnutý do pracovného plánu koridoru základnej siete v zmysle článku 47 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1315/2013.

Z uvedeného dôvodu je potrebné pristupovať aj v prípade intermodálnych terminálov, ktoré sú rovnako zahrnuté do pracovného plánu koridoru základnej siete v zmysle článku 47 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1315/2013. V prípade SR by sa to týkalo intermodálnych terminálov Leopoldov, Žilina. Košice a Čierna nad Tisou.

Intermodálne terminály sú kľúčové pre zabezpečenie modálneho presunu z cestnej na železničnú dopravu v súlade s cieľmi Európskej zelenej dohody, ktorými sú znižovanie emisií skleníkových plynov v doprave, kde najväčší potenciál znižovania sa dá zabezpečiť presunom cestnej dopravy na železničnú a vnútrozemskú vodnú dopravu.

Okrem toho súčasťou akčného plánu k Európskej zelenej dohody je aj opatrenie: Iniciatívy na zvyšovanie a lepšie manažovanie kapacity železničnej dopravy a vnútrozemských vodných ciest.

V uvedenej dohode sa uvádza: „Doprava predstavuje štvrtinu emisií skleníkových plynov v Únii, ktorých podiel sa neustále zvyšuje. Ambíciou ekologického dohovoru je do roku 2050 znížiť tieto emisie o 90 %. Železničná a lodná doprava by mala zabezpečiť väčší objem prepravy. Budovanie chýbajúcich spojení na hraniciach medzi krajinami EÚ a pozdĺž hlavných európskych trás, odstraňovanie prekážok alebo prepájanie druhov dopravy v termináloch je nevyhnutné pre jednotný trh a pre spojenie Európy s vonkajšími tržmi a obchodnými partnermi. Hladké fungovanie európskej siete si vyžaduje integráciu a vzájomné prepojenie všetkých druhov dopravy vrátane vybavenia na riadenie dopravy a inovatívnych technológií.

Podstatná časť 75% vnútrozemskej nákladnej dopravy, ktorá sa dnes prepravuje po ceste, by sa mala prioritne presunúť na železničnú a vnútrozemskú vodnú dopravu. Rastúcu úlohu bude zohrávať automatizovaná a prepojená multimodálna doprava spolu s inteligentnými systémami riadenia dopravy, ktoré umožňujú digitalizácia.“

Ministerstvo práce sociálnych vecí a rodiny SR

Pozícia SR a možné opatrenia:

MPSVaR ako poskytovateľ štátnej pomoci a riadiaci orgán pre operačný program Ľudské zdroje zabezpečuje súlad s pravidlami EÚ o štátnej pomoci pre opatrenia v oblastiach služieb zamestnanosti, vzdelávania a adaptability, sociálnej inklúzie a vybraných sociálnych služieb, a to prostredníctvom platných schém štátnej pomoci, schém štátnej pomoci vo forme náhrady za službu vo verejnom záujme udeľovanej niektorým podnikom povereným poskytovaním služieb všeobecného hospodárskeho záujmu a schém pomoci de minimis.

Riadiaci orgán očakáva aj naďalej, že opatrenia rezortu predstavujúce štátnu pomoc budú musieť byť nastavené a realizované v súlade so súčasnými, ako aj pokrízovými pravidlami EÚ

o štátnej pomoci a že v rámci nového programového obdobia 2021-2027 bude potrebné pri nových opatreniach a cieľoch zabezpečiť súlad s týmito pravidlami, a preto vítame zámer plánovania revízie uplatňovania pravidiel o štátnej pomoci zo strany Komisie.

Avšak vychádzajúc z doterajšej praxe napríklad pri podpore na opatrenia v oblasti sociálnej inklúzie a sociálnej oblasti, by riadiaci orgán, ako poskytovateľ štátnej pomoci, uvítal možnosť zjednodušenia a uvoľnenia pravidiel v rámci poskytovania pomoci de minimis na služby všeobecného hospodárskeho záujmu podľa nariadenia Komisie (EÚ) č. 360/2012 z 25. apríla 2012 o uplatňovaní článkov 107 a 108 Zmluvy o fungovaní Európskej únie na pomoc de minimis v prospech podnikov poskytujúcich služby všeobecného hospodárskeho záujmu, a to v rámci podmienky zákazu pomoci „podniku v ťažkostiach“, ktoré boli Komisiou vypustené a neuplatňujú sa pri pomoci de minimis podľa nariadenia Komisie (EÚ) č. 1407/2013, a rovnako tak ani pri štátnej pomoci poskytovanej podľa ROZHODNUTIE KOMISIE z 20. decembra 2011 o uplatňovaní článku 106 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie na štátnu pomoc vo forme náhrady za službu vo verejnom záujme udeľovanej niektorým podnikom povereným poskytovaním služieb všeobecného hospodárskeho záujmu (2012/21/EÚ).

Keďže štátna pomoc je v prevažnej miere ministerstvom poskytovaná formou minimálnej pomoci/pomoci de minimis, pričom väčšiu skupinu oprávnených prijímateľov pomoci tvoria subjekty neverejného sektora a MVO vykonávajúce hospodársku činnosť zmysle pravidiel o štátnej pomoci, naďalej považujeme za vhodné zvážiť aj úpravu a navýšenie maximálneho povoleného stropu pomoci de minimis a rozšíriť usmernenia v rámci posudzovania naplnenia podmienok definícií článku 2, odsek 2 nariadenia Komisie (EÚ) č. 1407/2013 týkajúce sa podmienok „jediného podniku“, ktoré sú v súčasnosti najspornejšou témou pre správne poskytovanie pomoci de minimis v rámci schém pomoci v pôsobnosti ministerstva.

V rámci navrhovanej revízie uplatňovania pravidiel štátnej pomoci si dovoľujeme uviesť, že riadiaci orgán je súčinný pri zmene alebo úprave legislatívy (EÚ) prostredníctvom pripomienok k vecne príslušným oblastiam zasielaných koordinátorovi pomoci (Protimonopolnému úradu SR), ktoré majú charakter podnetov a návrhov na zmenu alebo úpravu samotných pravidiel a podmienok štátnej pomoci, a preto aj tieto požiadavky budú uplatnené v rámci revízie konkrétnych nariadení Komisie (EÚ).

Ministerstvo životného prostredia SR

Pozícia SR a možné opatrenia:

K revízii pravidiel o poskytovaní štátnej pomoci navrhujeme, aby nebola možnosť poskytovania štátnej pomoci na ochranu životného prostredia poskytovaná podnikom pôsobiacim v oblasti poľnohospodárskej prvovýroby a lesného hospodárstva viazaná na zdroj financovania, resp. spolufinancovania (aktuálne Európsky poľnohospodársky fond rozvoja vidieka) ale bolo ju možné (bez potreby notifikácie opatrenia Európskej komisii, a to aj v prípade pomoci nespádajúcej pod režim de minimis) poskytovať aj v prípadoch, kedy spolufinancovanie opatrení plynie z iného zdroja, napr. iného fondu.

Aktuálne nastavenie nariadení EK (Nariadenie Komisie (EÚ) č. 651/2014 o vyhlásení určitých kategórií pomoci za zlučiteľné s vnútorným trhom podľa článkov 107 a 108 zmluvy vs. Nariadenie Komisie (EÚ) č. 702/2014 z 25. júna 2014, ktorým sa určité kategórie pomoci v odvetví poľnohospodárstva a lesného hospodárstva a vo vidieckych oblastiach vyhlasujú za zlučiteľné s vnútorným trhom pri uplatňovaní článkov 107 a 108 Zmluvy o fungovaní Európskej únie) neumožňuje financovanie opatrení zameraných na ochranu biodiverzity realizovaných subjektmi pôsobiacimi v oblasti poľnohospodárskej prvovýroby alebo lesného

hospodárstva bez potreby notifikácie takéhoto opatrenia EK v prípadoch, ak predmetné opatrenie nie je spolufinancované z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka, čo je aj prípad Operačného programu Kvalita životného prostredia, v gescii MŽP SR.

Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu

Pozícia SR a možné opatrenia:

V zmysle usmernenia Európskej komisie o regionálnej štátnej pomoci na roky 2014-2020 (2013/C 209/01), podľa bodu č. 4 „Za určitých okolností možno v prípade iných druhov pomoci povoliť vyššie intenzity pomoci v prípade, že sa poskytuje podnikom riadeným v znevýhodnených oblastiach, pričom sa uznajú špecifické problémy, ktorým musia podniky v týchto oblastiach čeliť“ navrhujeme intenzitu pomoci pre transformujúce sa regióny pre programové obdobia 2021 – 2027, ktoré budú zahrnuté do Územného plánu pre spravodlivú transformáciu navýšiť o minimálne 15 % pre malé, stredné aj veľké podniky.

Ďalším návrhom, ktorý bol zaslaný aj k cielenej revízii nariadenia (EÚ) č. 651/2014 o vyhlásení určitých kategórií pomoci za zlučiteľné s vnútorným trhom podľa čl. 107 a 108 zmluvy je žiadosť, aby revízia bola realizovaná aj pre priamo riadené programy CEF (Nástroj na prepájanie Európy) a DEP (Program pre Digitálnu Európu). Teda, aby členské štáty mohli vykonávať opatrenia štátnej pomoci bez predchádzajúcej notifikácie pri kofinancovaní týchto programov.

V novom programovom období 2021 – 2027 bude možnosť realizovať kofinancovanie priamo riadených programov CEF a DEP aj prostredníctvom ESIF. Preto navrhujeme, aby GBER reflektoval aj túto skutočnosť.

Záver

Samotná rámcová pozícia bola vypracovaná v reálnom čase a preto je možné očakávať jej flexibilné zmeny počas vykonávania stratégie Európskou komisiou. Je predpoklad, že v rámci Európskej priemyselnej politiky, a aj v oblasti poskytovania štátnej pomoci, budú vznikať nové opatrenia na zmiernenie dopadov ekonomickej krízy, iné spôsoby riešenia aktuálnych problémových situácií a preto je nevyhnutné, aby aj SR vedela pružne reagovať na tieto zmeny a výzvy aj formou novej aktualizácie rámcovej pozície v závislosti od prijatých opatrení.